

Snake-calendars

A significant evidence for snake divination comes from the Hittites: Snake oracles appear in the form of question-answer, and the answer would be auspicious (SIG₅) or inauspicious (NU.SIG₅) according to the movement of a water-snake through a basin divided into parts filled with water.¹ We find also different sort of snake omens in the Akkadian texts, for example, in the *Šumma ālu*². According to Bērōnī “the Persians ... have certain judgements regarding the appearance of snakes on the different days of the month”; he also gives an Arabic translation of a Pārsīg snake-calendar. In the Persian Rivāyats is found a similar text of snake-omens called Mārnāma, ‘The Book of Snakes’. Two other texts of snake-omens are contained in a Pārsī manuscript: One, according to the seven days of the week (corresponding to the seven planets); and the other, according to the twelve signs of the zodiac.

Raham Asha

¹ . See, for example KUB 49 which begins with two snake oracles : Alfonso Archi, *Hethitische Orakeltexte, Keilschrifturkunden aus Boghazköy*, 49, Berlin, Akademie Verlag, 1972.

² . For example, the tablets 22-27 of the *Šumma ālu* (especially the tablet 23). See also section 58 of the *Iqur īpuš*.

One. From the Vestiges of the Past³

وللفرس في أيام السنة كلها أيام مختارة مسعودة وإيام منحوسة مكروهة ... ولهم أحكام على رؤية الحية في أيام الشهر، ونحن نجمع ذلك في هذا الجدول وهو:

اسماء أيام	احكام الحية ورؤيتها في أيام الشهر
هرمزد	قبل نصف النهار سلطان
بهمن	علة و مرض
ارديهشت	موت أو ذهاب شيء من اهل البيت
شهریور	منفعة ومعونة من اهل بلده
اسفندارمذ	ذكر ومحمدة
خرداد	سفر فيه منفعة كثيرة
مرداد	علة و مرض
ديآذر	دخول على السلطان
آذر	مثل أمسه
آبان	تنويج ونكاح
خور	مال بلا تعب
ماه	قبل نصف النهار جيد وبعده ردي
تير	زيادة في المال
جوش	رزق وحده من ذوات الاربع
ديمهر	علة تتبعها صحة
مهر	ملك شيء لم يملك قبل
سروش	سفر ورجوع منه
رشن	سفر وعلة فيه
فرورودين	زيادة في المال
بهرام	موت رجل من اهل البيت
رام	سفر وظفر بالخصماء
باز	اتهام بسرقة
ديدين	علة ومرض
دين	إصابة مال
ارد	رديء مذموم
اشتاد	بناءً بناءً جديد
اسمان	قذف بالكذب

زامیاد	نکیة فی المال والاھل
مارسغد	سفر غیر بعید
انیران	احذ علی الزناء

Two. Mār-nāma

The Persian Mār-nāma is a small metrical composition which enumerates the thirty days of the month and describes what the sight of a snake will portend on those days.⁴

مارنامه^۵

زیادت شود حرمت و مال و مزد	اگر مار بینی به روز اورمزد (هورمزد)
غمی سخت بینی در آن روزگار	اگر روز بهمن به بینی تو مار
شود خویش تو یک به سوی بهشت ^۶	اگر مار بینی به اردیبهشت
یکی غایبی را به گیری کنار	به شهریور اندر به بینی تو مار
ترا نزد خلقان بود خوب کار	سفندارمذ روز بینی تو مار
که ناگاه پیش تو آید سفر	به خورداد اگر مار بینی نگر
که غمگین نه گردی تو خود با وجود ^۷	به کام دل خویش گشتن به زود
که ناگاه پیش تو آید غمین / کمین ^۸	به مرداد اگر مار بینی مه بین
بر آید مراد تو از هر کنار (/ به یابی بسی خوبی از	به دیبادر اندر به بینی تو مار
	روزگار)
به یابی بسی خوبی از روزگار (/ بر آید مراد تو از	اگر روز آدر به بینی تو مار
	هر کنار)
بر آید مراد تو اندر زمان	به آبان اگر بینیش در زمان

⁴ . Bibliography:

MU II, 193; E 44 (Navsari), 2-3; F 85 (Navsari), 4-6; F 7, 434-437; E 44 (Navsari); R VIII.1.B (Cama Or. Inst., Mumbai), 470^v-471^v; Khuda-bakhsh Oriental P. Library, Patna, n° 3766, 326^f-327^f, 392r; n° 3765, 65^f; T 86908 (Tehran), 429^v-430^f.

Jivanji J. Modi, "The Persian Mār-Nāme: or, the Book for taking omens from snakes", read on 30th November 1892 (*Anthropological Papers*, Bombay, 1911, 34-42). He states that: "The idea of taking omens from the sight of snakes on (the thirty days of the Pārsi month) is foreign to the view of the ancient Persians about snakes."

Louis H. Gray, "Alleged Zoroastrian Ophiomancy and its possible origin", *The Dastur Hoshang Memorial Volume, being papers on Iranian Subjects*, Bombay, 1918, 454-64.

^۵ .ت: مارنامه یعنی هر روز که مار بیند تأثیر او می گوید.

^۶ . یکی خویش تو سرد سوی بهشت ف ۷.

^۷ . به تو اندرون کرد بسیار سود ف ۷.

^۸ . به گردی ز چیزی تو ناگه غمین ف ۷.

به نزدیک شادان شوی یا ز دور	اگر مار بینی تو در روزِ خور
ز دیدارِ او کار گردد تباه	اگر مار بینی تو در روزِ ماه
به یابی تو مالِ قلیل و کثیر	اگر مار بینی تو در روزِ تیر
سفر پیشت آید تو دیری مه کوش	اگر مار بینی تو در روزِ گوش
بر آید مرادت ز گردان سپهر ^۹	اگر مار بینی تو در دیسمهر
سفر پیشت آید به زودی نه دیر	اگر مار بینی تو در روزِ مهر
به خانه رو و جامه، نو به پوش	اگر مار بینی به روزِ سروش
اگر سنگ باشد و گر خشک چوب	به رشن ار تو بینی سرش را به کوب
بود ناتوانی هم از کارِ اوی	که علت فزاید ز دیدارِ اوی
فزاید تو را شادمانیِ دین ^{۱۰}	اگر مار بینی به فروردین
از آن روز رخسارِ خود دور دار	اگر روزِ بهرام بینی تو مار
تو در جنگ و پرخاش مانی مدام	اگر مار بینی تو در روزِ رام
ز دیدارِ او مال گردد به باد	اگر مار بینی تو در روزِ باد
بود رنج و علت دلیل است این	اگر مار بینی تو در دیدین
بر آید مرادت شوی شادمان ^{۱۱}	به دین روز گر مار بینی از آن
که ناگاه گردی ز چیزی غمین	اگر ارد باشد که بینی همین
همه روز و شب شادمانی شمار ^{۱۲}	اگر روزِ استاد بینی تو مار
بسی به شنوی از سیزگی گران ^{۱۳}	اگر مار بینی به روز آسمان
به یابی تو داد از جهان کردگار ^{۱۴}	اگر روزِ زمیاد بینی تو مار
غم و فکر از خویشتن دوردار ^{۱۵}	اگر مار بینی به مهره سفند (ماراسفند) سرش را جدا کن که رستی ز بند
	چو روزِ انیران به بینی تو مار

There are two short poetical texts¹⁶ contained in a Pārsī manuscript, written in Kirmān, and presented as part of the Dolgoruki collection to the Imperial Public Library at St. Petersburg, in 1859. The first text contains omens taken from seeing a snake on each day of a week; the second one contains

^۹. بر آید مرادِ تو ای خوبچهر ف ۷.

^{۱۰}. ت: فزاید تو را شادی و نازنین.

^{۱۱}. (اگر مار بینی تو در روزِ دین

^{۱۲}. چو استاد باشد که بینی به دان

^{۱۳}. اگر مار بینی تو در آسمان

گران

^{۱۴}. اگر مار بینی تو در زامیاد

^{۱۵}. از آن روز رخسارِ خود دور دار ف ۷. ت: غم و فکر زان روز چندی شمار

¹⁶. "Die K. öffentliche Bibliothek zu St. Petersburg besitzt in N° 99 der im jare 1859 ir als Allerhöchstes geschenk zu gekommenen Dolgorukischen samlung morgenländischer handschriften eine Parsenhandschrift, welche der beachtung in nicht geringem grade wert ist." (493)

omens taken from seeing a snake at the time of the appearance of the moon in each sign of the zodiac.¹⁷

Three. The sight of a snake according to the good and evil of the week

fol. 57^v

یا هو

دیدنِ مار از خوب و بد هفته

رسد بر آسمانت قصر و ایوان	به شنبه مار بینی روزِ کیوان
به بینی مار را می کش ثواب است	به یکشنبه که رو(ز) آفتاب است
چو دیدی مار را دلخواه باشد	دوشنبه روز روزِ ماه باشد
به کن بنیاد اژدر را تو از بیخ	سه شنبه روز باشد روزِ مریخ
تو را امروز عیش و عشرت آرد	چهارشنبه که باشد از عطارد
چو دیدی مار کشتی کشتی ابلیس	پنج شنبه که باشد روزِ برجیس
تو را آن روز می باید کنی عید	بود آدینه روزِ زهره ناهید

Four. The sight of a snake according to the good and evil of the twelve signs of the zodiac, according to what moon it is

دیدنِ مار از خوب و بدِ دوازده برج که ماه باشد

به بینی مار را بسیار نیکوست	چو در برجِ حمل باشد مه ای دوست
تو را از مار نیرو می نماید	به برجِ ثور نیکو می نماید
سرش در زیرِ سنگ و چوب باشد	مه اندر برجِ جوزا نیک باشد
طمع از مال و جانِ خود بریدی	چو در خرچنگ مه تو مار دیدی
فزاید دولت و محنت سر آید	چو در برجِ اسد بدر اندر آید
چو دیدی مار می خور در سفالی	به برجِ سنبله باشد هلالی
بود پشت و پناهت زورِ بازو	چو بینی مار را اندر ترازو
به کشتن اژدها باشد همایون	چو در عقرب قمر گردد نمایان

¹⁷ . **Bibliography :**

Carl H. Salemann, "Über eine Parsenhandschrift der Kaiserlichen Oeffentlichen Bibliothek zu St. Petersburg," in *Travaux de la troisième session du Congrès international des Orientalistes, St. Petersbourg 1878*, tome II, St. Petersbourg & Leiden, 1879, (493-592), 497-98 : Zwei kurze methnewí über schlangenomina.

Louis H. Gray, "Alleged Zoroastrian Ophiomancy and its possible origin", *The Dastur Hoshang Memorial Volume, being papers on Iranian Subjects*, Bombay, 1918, 456-57.

به آیین باز بینی دولت از نو
مه بین بر اژدها مه نمای رخسار
ستم بسیار بینی و جفا را
به بینی به گذرانی پادشاهی
خدامرزی رسانی بر ضعیفی

چو مه در برج قوس انداخت پرتو
چو در جدی قمر گردد پدیدار
به برج دلو مه شد آشکارا
به برج حوت مه در برج ماهی
اگر هشیار اگر خوشحال و کیفی